

Italie a kampaň na Balkáně.

PRO POKROK UPRAVIL

OTAKAR CHARVAT

SPOJENCI ODSTRANUJÍ ZVĚDY ZE SOLUNĚ.

Vyzvědačství bylo značně snadné před nedávnem v Soluni a přisobilo spojenecům značné obtíže až do té doby, kdy přísná opatření byla učiněna k jeho potlačení. Fotografie naše ukazuje anglickou stráž, provádějící do tábora zajatého zvěda.

POSLEDNÍ zprávy z Balkánu oznámily, že rakouská vojska zaujala přístavní město Drac v Albanii a zahájila přípravy k útoku na Valonu, nalézající se třiatřicet mil dále na jih, kde soustředěna jsou italská vojska. Jestliže i Valona padne do rukou rakouských vojsk, Rakousko ovládá bude celé východní pobřeží Adriatického moře od Pulje až po úžiny Otrantské. Zátoka Kotorická po pádu hory Lovcen stala se nejlepší námořní základnou při Adriaticku. Valonu v rakouských rukou bude znamenat pro Itálii právě takové nebezpečí, jako znamenalo by dobytí Calaisu Němci pro Anglii. V tom případě Albanie bude zreorganizována pod královcem z Vídně a přes odstředivé snahy Esada paši rakouský vliv, který vzly přivládal na severu, pomůže spojit celou Albanii pod jednu vládu.

Jakmile Rakousko získá kontrolu nad Albanii a zorganizuje domorodé vojsko, nebude třeba mnoho rakouského vojska k její udržení, uvážíme-li, že Albanie po dvou let zábojvala Turecko nejlepšími vojáky. Je možné, že spojení plánují velkou ofenzivní kampaň na Balkáně na jihu, jejíž cílem bude osvobodit nejen Černé Hory a Srbska, ale i Albanie, ale uvážíme-li, že bulharská a německá vojska usazená jsou pevně v Monastyrnu, v hoku anglo-francouzských vojsk, soustředěných u Soluně, shledáme, že taková kampaň bude značně obtížná.

Není o tom pochyby, že přítomný stav na Balkáně, tak nepříznivý spojení, zavádí do značné míry Itálii, ježto se svojí pomocí nepřispěchala ve chvíli, kdy tato mohla prosperovat. Očekávalo se, že tradiční přátelství mezi Černou Horou a Itálií, prokázáno bude právě v nejtěžší chvíli pro Černou Horu. Mělo se za to, že italská vojska posílá budou, aby spolu se zbytky srbských armád a černohorskými vojsky odrazily útok rakouských vojsk na horu Lovcen a zastavila další postup po pobřeží Adriatického moře. Ale nic takového se nestalo. Černohorci postavili se na vytrvalý odpor na svých pozicích a vykonali, co za daných poměrů vykonati se dalo, ale nebyli schopni vzdorovati náporu vojsk silnějších a doko nadejti pro zápas připravených.

Hora Lovcen nad zátokou Kotorickou, tím v noze Rakouska, která považována byla za nedobytnou, padla, a rychle po ní následovala Cetyně, kapitol Černé Hory, a Skádru. Nežli se svět vzpamatoval, Černé Hory, která po stáletí dovedla odraziti útoky Turků, octlá se v rakouské moci.

Po té došla zpráva, že černohorský král uzavřel mírový pakt s Rakouskem, dle kterého král za jistěna byla sverchovanost v jeho království s výjimkou hory Lovcen, ale dovoleno bylo Rakouskům, aby zemi zaujali. Viděn vyslala do světa tuto zprávu a svět po několika dny ji věřil. Po té král Nikola uprchl ze země a nechtěl se do Francie a roznášený byly pověsti, že vlastně sesazen byl některými vlasteneckými černohorskými generály, kteří odepřeli příjmutí jeho drahodu s Rakouskem. Řím, patrně aby odvrátil pozornost od lhostejnosti, s jakou uchal zřetiti Černou Horu, pu stál do světa zprávy, že král Nikola zaprodal svoji zemi, ale že nebyl schopen smlouvu udržeti v platnosti. Viděn trvala pevně na tom, že mír byl uzavřen.

Král Nikola, roznášený tímto obviněním, odepřel příjmutí pohostinství italské země a nechtěl se do Francie. Mezitím ale přátelé Černé Hory obvinili Itálii, že vlastně obětavala Černou Horu, právě tak jako Srbsko, poněvadž nepřispěchala s pomocí. Obrátcem Srbska a Černé Hory nezbylo nic, než vaditi se, když každá naděje na pomoc byla vyloučena. Spor tento veden je do přítomné doby a je těžko rozhodnouti, která strana má pravdu.

Ale tolik je jisto, že něco pravdy je v obou obviněních. Král Nikola, ať už jakkoliv vysvětluje uzavření příměří s Rakousky, neukázal přísloušnou statečnost světo knene ve chvíli nejvýznamnější, a jeho zeť, italský král, opět neosvětlil tónu po zachránění Černé Hory, přes to, že její pád znamená velké nebezpečí pro italské zájmy na východním břehu Adriatického moře a zanechává italskou posádku ve Valoně ve vážném nebezpečí.

Abychom si udělali tyto náležitě vysvětlili, musíme si uvědomiti, že srbské a italské zájmy srážejí se při Adriaticku. Italie touží po zajištění ostrovů při Dalmaii, které hlavně osazeny jsou Srby a patří dle přirozeného národnostního práva Srbům. A snad tato okolnost hrála hlavní úlohu v odepření Italie pomoci Srbsku, když Bulharsko vyhlásilo mu válku. V té době jedině Italie mohla pomoci, ježto vojsko měla v pohotovosti a nejbliže k válčné areně. Odepření pomoci způsobil osud Srbska. A opět, když Srbové nastupovali k Draču a Skádru, Italie odepřela vyslati svoje vojsko k krytí jejich útupu a tato skutečnost značným dílem přispěla k rozprášení zbytků srbské armády.

Obránci Italie tvrdí, že nebyl dostatek mužů a že nebylo možno improvizovati kampaň v tak krátké době. Ale žádná výmluva nemůže býti uspokojivou. Bude tu jisté dostatek lidí, kteří budou věřiti, že Italie lhostejně přihlížela k ztracení Srbska, aby měla méně nebezpečného soupeře na východním pobřeží Adriaticku a aby tak zabránila utvoření velkého jihoslovanského státu, jenž znamenal by velkou moc při Adriatickém moři. Zdržen Srbsku, i kdyby spojení bylo vítězným v této válce, bude potřebovat mnoha let k zhojení ran. Italie nepohybně počítala, že mezitím spojí svoje dráčky v Dalmaii a Albanii a udeřovati bude Srby mimo severní distrikt Albanie a Řeky mimo krajiny jižní.

Ale počítala-li takto Italie, počítala špatně, jak patrně si již nyní uvědomuje. Černá Hora, vidouce, že nemůže počítati na pomoc Italie, vzdala se do jisté míry bezpodmínečného zápasu a otevřela Rakouskům cestu k postupu po pobřeží Adriatického moře, k vniknutí do Albanie, k pochodu na Drač a k zorganizování kampaň proti Valoně. To vše bylo by nemožnost, kdyby italské sbory přispěchaly na pomoc Srbům v době jejich obdivuhodného útupu od Priserendu a Kosova pole. Spolu s Italy a albanskými vojsky Esada paši Srbové mohli zdržetí Rakousky a Bulhary na postupu v pomezích horách, které poskytovaly pro obranu tak znamenité výhody.

Srbové provedli ústup bez přístěni katastrofy a pokud bylo jim možno, nechtěli se k pobřeží, odkud dopraveni byli na ostrov Korfu, nyní nalézající se v moci Francouzů, do Tunisu a do Soluně. Král Petr nechtěl se do Francie a nyní zbývá jenom italská posádka a něco Srby k členění připravovanému útoku Rakouskům na Valonu.

Rakusané, Němci a Bulhary s výjimkou Valuby a Soluně vyklidili celý balkánský poloostrov od vojsk spojených. Rakousko plánuje již nové uspořádání věcí na Balkáně, kde doufá nabýti trvalého vlivu ku svému prospěchu. Srbsko, značně okleštěné, má se státi samostatným pod vládou některého z německých princů, a Bulharsko, trvale připoutané k teufouským zájmům, má být sesláno.

Ale právě takové uspořádání věcí na Balkáně znamenalo by značné poškození zájmů Italie. Byla to právě otázka balkánská, která vedla Itálii do války. Italie obhajuje tolik za Terst a Trident jako za sverchovanost na Adriatickém moři, za Dalmaii a ostrovy při ní a pro zmaření rakousko-německých plánů a zorganizování

Balkánu a blízkého východu. Itale vyznačila Dalmaii a Albanii za cíl svých tužeb a v době balkánských válek zabránila Řekku, aby zabralo severní Epirus. Nyní, když Řekko zabralo tyto distrikt, dorozumím, že Řekko je vyklidí po zakončení války.

Ale tyto její plány jsou vážně nyní ohroženy. I kdyby Rakousko bylo přinuceno k vyklizení Albanie a srbských států na Balkáně, mohlo by trvat na tom, že Srbům a nikoliv Italům přísluší práva na srbské země, že Albanie má být samostatným státem, a rozdělena mezi Srbsko a Řekko, jak obě tyto země měly v zájmu po turecké válce. Jestliže Rakousko bude přinuceno k uvážení útupu z Balkánu, pak může tak učiniti jenom na podmínku, že státy tyto nadále budou samostatnými a tím Itale byla by vyloučena jako činitel na východním pobřeží Adriatického moře.

Ovšem v případě porážky centrálních mocností, rakouská příma nebudou mít velké váhy. Ale jestliže válka skončí nerozhodně a mírové podmínky učiněny budou na základně, že stav země zůstane takovým, jakým byl před válkou, Itale nezbývá nic, než východním pobřeží Adriatického moře a bude musna čeliti srbskému a řeckému nebezpečí. Srbové a Řekové jisté pokusí se o uskutečnění svých národních tužeb bez ohledu na Itálii, která v rozložené chvíli je zradila, minule již použití silného výrazu pro lhostejnost, s jakou Itale přihlížela na ztracení Srbska a Černé Hory.

Italské nároky na Dalmaii jsou tak málo ospravedlněny jako německé nároky na Belgii. Ti, kteří tužbou je utvoření silného jihoslovanského státu, pojali Dalmaii a její ostrovy do úbo. Tisíce dalmaťských Srbů bojují v rakouských armádách, poněvadž Rakousko podléhá se je přesvědčeti, že Itale o ně usiluje. Budoucí Dalmaie, Bosna a Hercegovina odtrženy od Rakouska, pak proto země připojeny budou k sesilemu srbskému státu. Spojení prohlásí, že bojují pro práva národnostní, pro uspořádání věcí v Evropě na základě národnostní autonomie a sáta podpory

vati budou nároky Itale, která snaží se získati kontrolu nad územím, které osazeno je Slovany.

Bylo by opravdu šťastným zakončením přítomného velkého zápasu, kdyby Srbsko bylo obnoveno a rozloženo na Černou Horu, Dalmaii, Bosnu, Hercegovinu a staré Srbsko. Čist Macedonie mohla by býti přepustěna Bulharsku, severní Epirus Řekku, Řekko mělo by také získati od Itale ostrovy Dodecanas a Rhodes, které jsou zcela řeckými. Italské nároky na Trident, Terst a Istrii mohou býti ospravedlněny, ale má to být řízení tužby Itale jsou tak sobecké jako Německa.

Přítomná válka byla vyvolána krájojnými zájmy na Balkáně. Trvalý mír může nastěti jenom tehdy, když Balkán zorganizován bude ve státy úplně nezávislé, zejména podle národnostního stavu území, a tímto dostane se záruk velkých mocností, aby jeden nemohl poškozovati druhý a aby zne možná bylo velkým mocnostem zjednoti kterýkoliv z nich. To bylo by ovšem nemožnost, kdyby přiblíženo bylo k tužbám Itale na Balkáně a přítomné události na tomto poloostrově, které jejich úspěch učinily značně nemožným, musí býti považovány za odporne i největšími příznivci spojením.

PÉČE O VOJINY ZMRZAČENÉ VE VÁLCE

Tak jako nikdo nemůže říci, jak dlouho bude trvati přítomná evropská válka, tak nikdo nemůže říci, jak mnoho silných mladých mužů bude ochromeno trvale při její zakončení, pře s zajímavým článkem Howard C. Fulton v Munsey's Magazine. Počet zmrzačených již je do statistiky a děna věšba, že Evropa po zakončení této války bude přeplněna zmrzačenými kolovrátkáři, vzrostla na vážnou otázku a způsobila emigraci mnoha lidí za účelem pomoci těmto nestátním obětem války. Je snadou všech zemí, na přítomné válce se podílejších, aby oběti válečné nechtěly od smutného osudu potulných kolovrátkářů. Vysloužilemu z minulých válek kteří byli zmrzačeni tak, že tělesnou práci zabyti nemohli si vydělávati, byla povolována výsada, aby

kolovrátkem opatrovali se prostředky k živobytí. Byl to smutný úděl a jisté špatná odměna za oběti, které títo bojovníci přinesli svým vlastním. V očí Američanů, občanů země, která dostatečnými penězi pamatuje na vysloužilce z válek, zdá se to zvláště špatnou odměnou.

Ale po přítomné válce utíe Londýna, Paříže a Berlína nebudou přeplněny privody těchto kolovrátkářů. To zdá se býti jistým již dnes. O práci v tomto směru konané v Rusku, je málo známo, ale v Anglii, Francii a Německu jsou dokonale organizace, jejich úkolem je pomáhati zmrzačeným k využitkování schopností zbylých od. Je to obrovitý úkol, ale není úkolem krásnějšího a nalesitelnějšího. Německo a Francie prohlašují, že téměř deset z každých desíti raněných pozdraví se v poměrně krátké době tak, že znovu mohou se vrátiti do zákopů. Je to možná přehnané prohlášení, ale dejme tomu, že je pravdou. Počítáme-li ale denně průměrně 20.000 raněných, seznamé, že denně připovídáno je 2.000 lidí k zmrzačeným obětem války.

Převím kolem organizací, na jejichž starosti péči o zmrzačené vojiny, je obnovení člosti ducha oběti války. U normálních mladých lidí, kteří pozdraví se ze svých zranění, není tento úkol tak těžkým, jako u lidí starších. Když raněný pozdraví se do té míry, že je možno přikročiti k nahrazení utřeleného údu umělým, ošetřovateli a lékaři přicházejí k jeho lůžku, gratulují mu k jeho pozdravení a snaží se připomenuti mu, že vykonal velkou službu pro svoji vlast. To již pravidelně působí příznivým dojmem na zmrzačeného vojína. Po té je mu připomenuto, že opatřen bude umělým údem a že opět bude schopným sám vydělávati si živobytí.

Je-li zmrzačený nemocným, je pravidelně učin, jak využitkovati umělých údů ve svém pravidelném povolání. Nemá-li nemoc, není se nějakému užitečnému zaměstnání ve zvláštních dílnách, za tím účelem zřízených. Ve Francii péče o zmrzačené je stále zlepšována a rozšiřována. Velkým a pozoruhodným ústavem, kde o zmrzačené je pečováno a připravováni k užitečným zaměstnáním, je St. Maurice. Ústav tento již před válkou měl dobrou pověst, neboť byl útlkem pro čtyřicet set nemocných a zmrzačených z dělnických řád. Člověk, který vstupu je nyní do tohoto ústavu, dokonat již svoji vojenskou povinnost a zavzpřipravuje se k zaujetí místa svého v době míru.

Slepi jsou vyučovány pro využitkování lmatu. Psaní na stroji, stenografie, pletení košíků a různé jiné druhy ručních prací jsou mezi prvými, kterým jsou slepi vyučovány. V ústavě tomto na lože se celá rada přístrojů na odstraňování ztrnulosti ze zraněných údů. Sta konvalescentů domněle znovu zaujme se umění čtení. Nepodná se tu o zert. Jsou jista známá, která ochromí údu do té míry, že zmrzačený ztrácí úplně sílu pohybu. Chůze stává se pro něho velkou obtíží a musí se učiti chůzi jako děcka.

Ústav velké budovy tohoto zaji máveho ústavu vyučovány jsou

výhradně výrobě umělých údů. V přítomné válce dělostřelectvo hraje vynikající úlohu a přípravek a ruce a nohy je více, nežli ve válkách předcházejících. Všechny země při zahájení velkého evropského konfliktu měly značný nedostatek umělých údů a nedostávala se také zkušených řemeslníků k jejich vyrábění. Ale v době války vykonány byly ve všech zemích velké přípravy, aby zmrzačení mohli býti zásobeni údu umělými. V Německu vynalézaví inženýři sestrojili zvláště důmyslné umělé údy, kterých možno používat s takovými výhodami jako údu přirozených. Tyto německé umělé údy opatřovány jsou důmyslným mechanismem. V Anglii a Francii nepolhají se na tyto údy, opatřené mechanismem, příliš příznivě. Poukazuje se k tomu, že zmrzačený přejde si míti jednoduchý umělý úd, jehož mechanismus nepotřeboval by stálých oprav.

V ústavu St. Maurice vyučovány je různými řemesly, jako krejčovně, obuvnictví, hotovení různých předmětů z kůže a podobně tu také oddělení, kde zmrzačení jsou vyučovány kreslení vzorků pro nástěnný papír a podob. Je tu strojícká dílna, kde zmrzačení vyučovány jsou provádění oprav na strojech všech druhů.

Nejsmutnějším osudem zdá se býti osud slepých. Tímto zvláště zraněnými je velká pozornost a vyučovány jsou pracem nejruznějšího druhu, pro něž hlavně přivésti mohou k platnosti smysl hmatu. Anglie, Francie, Německo a do jisté míry i Rakousko konají vše, co je v jejich silách, pro péči o zmrzačené, aby co nejvíce usnadnily jejich smutný úděl.

POVODNĚ V HOLANDSKU.

Od roku 1825 nebylo v Holandsku tak hrozivých povodní jako v posledních třech týdnech, 8 daleko slyšitelným rachotem prolomila se hráz mezi Rotterdamem a Dordrechtem a mohutný proud vody hnal se přítomně do krajiny, nesa s sebou všechno, co na cestě našel. Přítval pod přišel za noci a lidé vyplašení byli povodní ze spánku. Domovy jejich zaplaveny se vodou a nábytek odplavován byl prolomenými okny a dveřmi. Ulice některých osad podobaly se rozvodněným řekám a lidé nedvěděli, na kterou stranu mají se nechtěti do bezpečí.

Vojenské autority ale rychle zorganizovaly pomocné brigády z mobilisovaného vojska a tyto mnoho vykonaly pro zachranu postižených. Lodice s vojáky objížďaly obydli a zachranovaly ustrašené muže, ženy a děti. Nejvíce povodněmi postiženo bylo severní Holandsko, kde několik hrází mezi Amsterodamem a Alkmaarem se prolomilo a přivody vod zaplavily vesnice a malá městečka. Velké zastupky občanů z ohrožených míst ubíraly se do bezpečí. Obyvatelé v prvém zmatku brali s sebou jenom to, co nalezlo se v jejich blízkosti.

Po zablácených cestách pohybovaly se povozy, nappěně nejnutnějšími domácími náradím a plávečím dětem. Jiní konali cestu pěšky, ženouce před sebou dobytek. Tu a tam bylo možno spatřiti i automobil některého ze zámožnějších občanů. Ale přítval vod rychle následoval za přehájecími a útek mnohých spojen byl s velkým potížením. Na vysvětlěny selhan byl dobytek.

Vláda snažila se pomocí postiženým co nejvíce. Pomocná práce byla dokonale zorganizována a ve všech osadách, které zaplavami vod nebyly postiženy a které nalézaly se v sousedství osad poskozených, utvářeny byly výbary, které vykonaly mnoho dobrého práce. Jak velkou byla ztráta na majetku, není dosud přesně známo. Soupis ztrat není plně dohotoven. Vláda holandská poskytne postiženým vášečnou úhradu za škody způsobené povodněmi.

Špatný zvyk.

Pastor Povšiml jsem si, paní Popkinsová, že vás manžel odesel z kostela právě uprostřed kázání. Doufám, že nestala se mu nic vážného.

Paní Popkinsová—O, nikoliv. Ale ten člověk má strašlivý zvyk, že ve spaní chodí.

PERSKÉ DĚLOSTŘELECTVO V DOBĚ MOBILISACE

V Persii, přes to, že země tato nenalozá se ve válce, odehrá vají se po nějakou dobu prudké háje mezi Turky, povstaleci, vede úřad Němci, a Rusy. Persie v dá stělech toho zmodernizovala svoji armádu.